

artethed i Byvedtægterne. For Landets Vedtægter ønsker jeg ikke stor Uniformitet, og der kan jeg godt slutte mig til det ærede 3dje Medlem for 7de Kreds (Madsen-Mogdal) og det ærede 2det Medlem for 6te Kreds (S. Pedersen), som ønskede, at Sogneraadene skulde have en betydelig Indflydelse paa Affattelsen af dem. Sogneraadene virke efter min Mening i det hele og store fortræffeligt; der er ingen som helst Grund til at indskrænke disse Institutioners Magtomraade, og man skal ganske særlig tage sig i Agt for der at bryde ind med Forandringer, hvor det ikke er Befolkningens Ønske. Det er ingen Nytte til, og derfor tror jeg, man meget godt kan og ogsaa helst bør lade Sogneraadene faa stor Indflydelse paa Skattevedtægterne. Det er en af Grundene til, at jeg ønsker en Stattekommission, for at Sogneraadene kunne faa saa meget mere Spillerum, uden at man bliver udsat for Vilkaarlighed. Altsaa, for Landets Vedkommende ønsker jeg ikke stor Uniformitet. Men Byerne have længe haft Vedtægter, de have mere ensartede Forhold, og der kunde man maasse nok ønske mere Uniformitet; end der er nu, hvor man paa et Sted har stigende Skala, paa et andet ikke, paa et Sted stærkt stigende, paa et andet svagt stigende Skala, og hvor man maasse i 3 Aar har det paa en Maade og de næste 3 Aar paa en anden Maade. Dette er maasse mere demoraliserende og ødelæggende, end mange tro.

Til Slutning skal jeg tillade mig at gøre et Par Bemærkninger med Hensyn til Bygningsstylden. Jeg maa tilstaa, det har undret mig noget, at de saakaldte Byrepræsentanter, som man gerne i Agitationens Tjeneste prøver paa at stille frem som Kapitalistvogtere, som dem, der særlig holde paa Kapitalen, Kuponklipperne og Embedsmændene, — at det er dem, der skulle forsvare Bygningsstylden, og at den skal angribes af Folk, der ganske særlig skulde være satte til at varetage Hartkornets Interesser. Jeg for mit Vedkommende kan nemlig ikke se rettere, end at denne Lov i en ganske særegen Grad netop vil komme til at gaa ud over Rigsmændene og Kapitalisterne og dernæst over Embeds- og Bestillingsmændene. Det forholder sig nemlig, saa vidt jeg har forstaaet Loven, ikke saaledes, som det ærede 3dje Medlem for 7de Kreds bemærkede, at de altid vare fri. Det er kun de nu ansatte — saadan har jeg da forstaaet det — og det kommer altsaa senere til at gaa ud over dem. Derimod kunde der jo nok være mere, der talte for det, der blev bemærket af det ærede 2det Medlem for 6te Kreds, at det kom ogsaa til

at gaa ud over Fabriksvirksomheden, Fabrikkerne og Møllerne. Men det forekommer mig dog, at den Skat, der paa den Maade lægges paa Fabrikkerne, paa ingen Maade er større, end den jagtens maa kunne bæres. Der skal være Bygninger til Værdi af over 1/2 Million Kr., for at de skulle komme op i Stat med en almindelig større Herregaard. Er det egentlig noget at tale om for en saadan Fabrik? Det synes jeg egentlig ikke. Det ærede Medlem tænkte maasse ganske særlig paa Andelslagterier og Andelsmejerier. Hvad de første angaa, ere de jo altid i Byerne, og de sidste ligge ganske vist paa Landet, men den Skat, som kommer til at hvile paa dem, bliver saa forsvindende lille, naar den skal fordeles paa alle Andelshavere, at det ikke er værd at tale om. Et Par Tønder Hartkorns Skat, en 40 Kr. paa et Andelsmejeri, hvad bliver det for alle Andels haverne? Ingen-ting. Man maa nu ogsaa huske paa, at skønt det er yndede Institutioner, som vi ikke ville krænte, gælder det om dem, at ikke alle i Kommunen ere Medlemmer af dem, men derimod slide de i høj Grad paa Kommunerne Besje og bringe ganske sikkert ad den Vej langt mere Tab end de 40—50 Kr. i Skat, som der kan blive Tale om. — Hvad Møller angaar, gælder det i ethvert Tilfælde om de fleste Møller nu, at der er Hartkorn forbundet med dem; de ejes i Almindelighed af en Bonde, som har en Gaard eller et Hus og saa en Mølle i Forbindelse dermed, og i saa Tilfælde kommer han ikke i Reglen til at betale Bygningsstyld. Der er maasse nogle Undtagelser, men jeg tror dog, at Reglen gælder for de fleste af dem; i ethvert Tilfælde gælder den paa de Egne, hvor jeg er kendt. Der er der saa meget Hartkorn forbundet med Møllerne, at de ikke komme til at betale Bygningsstyld. Men om de nu ogsaa komme af med noget, maa de finde sig i det, det er dog ikke saa stor en Uret, der der vil gøres imod dem, som den, der øvedes, den Gang, da Næringen blev givet fri paa dette Omraade. Det kan heller ikke være afgørende for Lovens Stæbne, om der ogsaa her var et lille Punkt, som man kunde ønske anderledes. Noget ganske andet var det, hvis Bygningsstylden vilde lægge en betydelig og hemmende Skat paa haandværkere, ja endogsaa paa Arbejdere rundt omkring paa Landet; men det vil den, efter min Mening, ikke komme til. Man maa nemlig huske paa, at Hartkornet skal drages fra, og hvis de paagældende blot have en Skæppe Hartkorn, vil der herfor fragaa 1000 Kr. eller i alt Fald 800 Kr. foruden